

COSMOPOLIS

ΖΩΗ ΣΕ ΚΑΡΕ

EROS

E 10

Ερωτας με την πρώτη ματιά

«Από τα μάτια πιάνεται, στο στόμα κατεβαίνει και από το στόμα στην καρδιά ριζώνει και δεν βγαίνει» λέει ένα τρυφερό τραγουδάκι για τον έρωτα. Ο καθηγητής Αρθουρ Αρον, του πολιτειακού Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, εστίασε τις μελέτες του στο πρώτο στάδιο της ερωτικής... αιχμαλωσίας – το βλέμμα. Θέλοντας να απαντήσει στο θεμελιώδες ερώτημα τι είναι αυτό που κάνει τους ανθρώπους να ερωτεύονται, δοκίμασε ένα πρωτότυπο πείραμα. Εβαλε σε ένα δωμάτιο άνδρες και γυναίκες που ήταν άγνωστοι μεταξύ τους και ζήτησε να ανταλλάξουν για 90 λεπτά μικρά μυστικά που αφορούσαν τον εαυτό τους. Μετά τους ζήτησε να κοιτάξουν ο ένας την άλλη στα μάτια για περίπου 4 λεπτά, χωρίς να μιλάνε. Το αποτέλεσμα; Μετά το πείραμα πολλοί από τους συμμετέχοντες ένιωσαν να γεννιέται μια βαθιά έλξη για τον/την παρτενέρ που έτυχε να κοιτάξουν στο τελευταίο στάδιο του πειράματος. Δύο ζευγάρια, μάλιστα, παντρεύτηκαν έξι μήνες αργότερα.

«Ενας κοινός τόπος, βαθιά εδραιωμένος, είναι ότι έρωτας και φιλοσοφία αποτελούν αταίριαστο ζευγάρι. Τόσο αταίριαστο, που κοιμούνται σε χωριστές κρεβατοκάμαρες, τουλάχιστον στους νεότερους χρόνους». Έτσι ξεκινά η εισαγωγή ενός βιβλίου που κυκλοφόρησε πρόσφατα στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη. «Οι φιλόσοφοι και ο έρωτας», των γαλλίδων Οντ Λανολέν και Μαρί Λεμονιέ, εξετάζει, για πρώτη φορά στα βιβλιογραφικά χρονικά, τη διαφορετική ματιά 10 μεγάλων φιλοσόφων πάνω σ' αυτό το μεγάλο θέμα. Χρησιμοποιώντας, μάλιστα, ως οδηγό την ερωτική ζωή τους.

«Ο έρωτας μοιάζει να αντιστέκεται σε κάθε είδους εκλογίκευση» σημειώνουν οι δύο συγγραφείς. «Ίσως αυτό να είναι το στοιχείο που εξηγεί την προαιώνια δυσπιστία την οποία εμπνέει στους φιλοσόφους. Αποδιωγμένοι στην κυριαρχία του πάθους και των σκοτεινών συναισθημάτων, σ' αυτό το ψυχολογικό μάγμα που ο ήλιος της λογικής φωτίζει εξορισμού αμυδρά, ο έρωτας δεν αποτελεί καν "αντικείμενο" για τη φιλοσοφία». Στο βιβλίο τους οι Οντ Λανολέν και Μαρί Λεμονιέ (αμφότερες δημοσιογράφοι του περιοδικού *Nouvel Observateur* και πτυχιούχοι φιλοσοφίας) καταφέρνουν το ακατόρθωτο: ενώνουν τρεις χιλιετίες φιλοσοφικών σκέψεων και απόψεων περί έρωτος, ξεκινώντας από τον Πλάτωνα (με τον «Ύμνο στον έρωτα») και καταλήγοντας στο ζεύγος Ζαν-Πολ Σαρτρ και Σιμόν ντε Μμποβουάρ («Ο έρωτας χωρίς φραγμούς»).

Ενα άλλο βιβλίο που κυκλοφόρησε πρόσφατα, επίσης από τις εκδόσεις Πατάκη, μοιάζει να έχει... εκλεκτική συγγένεια με το «Οι φιλόσοφοι και ο έρωτας». Και ας έχει ως «μπούσουλα» τη βιολογία, την εξελικτική ψυχολογία και την κοινωνιολογία. Πρόκειται για το «Έρωτας. Ενα απείθαρχο συναίσθημα» του γερμανού φιλοσόφου, επικοινωνιολόγου και συγγραφέα Ρίχαρντ Ντάβιντ Πρεχτ, του «σημαντικότερου δημόσιου φιλοσόφου της χώρας», σύμφωνα με την εφημερίδα *Suddeutsche Zeitung*. Στην εισαγωγή του δικού του βιβλίου, ο Πρεχτ καταθέτει κάποιες σκέψεις που συγγενεύουν με εκείνες των δύο γαλλίδων συγγραφέων: «Όσο σημαντικός κι αν είναι για μας, ο έρωτας των δύο φύλων στη δυτική φιλοσοφία θεωρείται από την εποχή του Πλάτωνα κι έπειτα "ελαφρά μουσική". Από τη στιγμή που οι φιλόσοφοι όρισαν τον άνθρωπο με βάση τη λογική του, ο έρωτας δεν ήταν τίποτε παραπάνω από ένα ατύχημα, μια συναι-

COSMOPOLIS

ΖΩΗ ΣΕ ΚΑΡΕ

MONA KUHN: «Φωτογραφίζω τον άνθρωπο μέσα μας»

Αναγνωρίζεται ως «μία από τις πιο σημαντικές νέες φωνές στη σύγχρονη φωτογραφία». Η Mona Kuhn, φωτογράφος της οποίας κοσμούν τις σελίδες της σημερινής Cosmopolis, επιβεβαιώνει με τη δουλειά της αυτόν τον έπαινο. Τα γυμνά μοντέλα μάς κοιτάζουν κατάματα με ειλικρίνεια και διόλου ντροπή. Σαν να θέλουν να μας δείξουν πόσο άνετα νιώθουν... μέσα στο δέρμα τους! Γεννημένη στη Βραζιλία, με γερμανικές ρίζες και σταθερή διαμονή στο Los Angeles, η Mona Kuhn ταξιδεύει μια φορά το χρόνο, κάθε χρόνο, στη Γαλλία. Λίγο έξω από το Μπορντό βρίσκεται το αγαπημένο της αγροτόσπιτο, όπου φιλοξενεί στενούς φίλους μαζί με ευπρόσδεκτους επισκέπτες. Και, ευκαιρίας δοθείσης, συλλαμβάνει με τον φωτογραφικό της φακό την ενδότερη ολότητα αυτών των ανθρώπων: κυριολεκτικά γυμνή! Το υλικό της σειράς, που ονομάζεται «Bordeaux Series» (Σειρές του Μπορντό), κυκλοφόρησε πρόσφατα από τον εκδοτικό οίκο Steidl. Με την ευκαιρία της έκδοσης, ζήτησαμε από την Mona Kuhn να μας μιλήσει για τη δουλειά της.

Στο τελευταίο φωτογραφικό σας λεύκωμα, όπως και σε προηγούμενες δουλειές, εστιάζετε στο γυμνό σώμα. Τι σας παρακινεί; «Βλέπω το σώμα ως κατοικία των συναισθημάτων μας, της ψυχής μας, του ενδότερου εαυτού μας. Καθώς ακμάζουμε και καθώς παρακμάζουμε. Δύο πίνακες ζωγραφικής "αντηκούσαν" στο μυαλό μου, καθώς έκανα τις φωτογραφίες αυτές της σειράς. Ήταν οι "Τρεις γενιές γυναικών" του Κλιμτ, από το 1905. Μαζί με έναν πίνακα που ζωγράφησε ο Γκογκέν το 1897 και τιτλοφορείται "Από πού έρχομαστε; Τι είμαστε; Πού πηγαίνουμε;". Νομίζω ότι συνοψίζει μια ερώτηση που όλοι κουβαλάμε, και πάνω σ' αυτήν βασίστηκε η έμπνευσή μου. Φωτογραφίζω τον άνθρωπο μέσα μας, χωρίς ντροπή, χωρίς μετάνοια, ελεύθερο και άχρονο».

Όλα τα γυμνά μοντέλα έχουν φωτογραφηθεί με τον ίδιο τρόπο: μπροστά από μια κουρτίνα χρώματος μπορντό, καθισμένα σε μια απλή καρέκλα. Γιατί επιλέξατε αυτό το λιτό ντεκόρ; «Όταν ξεκίνησα να κάνω αυτήν τη σειρά, ήξερα εξ αρχής ότι η προσέγγισή έπρεπε να είναι λιτή: απλά, παραδοσιακά πορτρέτα, σε ένα μικρό δωμάτιο. Όσο για τα χρώματα, γνώριζα ότι έπρεπε να ελαττωθούν στην πιο βασική, και εντούτοις πολύ κλασική, παλέτα: μαύρο, άσπρο και κόκκινο».

Στο λεύκωμά σας συνδυάζετε τα έγχρωμα γυμνά με ασπρόμαυρες φωτογραφίες της φύσης. Πώς προέκυψε αυτή η σύζευξη; «Οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες της φύσης τραβήχθηκαν κυρίως σε βροχερό καιρό, ακόμα και μέσα από το παράθυρο του αυτοκινήτου ή περπατώντας σε διάφορα μονοπάτια. Τα πορτρέτα των ανθρώπων καλύπτουν έναν κύκλο ζωής, από τους νεότερους στους γηραιότερους. Όσο για τα τοπία, παρουσιάζουν μια ανάλογη μεταφορά. Ήθελα να προσεγγίσω την ιδέα ενός περασμένου, από εδώ ως εκεί, χωρίς να το ορίζω. Σαν ένα πέρας του χρόνου, ένα πέρας από την παρούσα στη μετά θάνατον ζωή. Ένας λαβύρινθος όμοιος με συναισθημα, όπου δεν ξέρεις πού μπορεί τελικά να σε οδηγήσει το μονοπάτι».

Πόσο ερωτικό μπορεί να δείχνει ένα γυμνό κορμί, χωρίς τη «βοήθεια» των εσωρούχων που μπορούν να φλογίζουν τη φαντασία; «Είναι ιδιαίτερο προνόμιο για μένα ότι μπόρεσα να φωτογραφίσω γυμνούς, έντιμους και ελεύθερους, πολύ κοντινούς φίλους και ανθρώπους από τη μεγάλη οικογένειά των γνωστών. Φωτογραφίζω το γυμνό ως φυσικό απόσταγμα αυτού που είμαστε. Παρόλο που είμαστε σεξουαλικά όντα, δεν με ενδιαφέρει η ερωτική φωτογραφία. Σέβομαι πολύ τους ανθρώπους που παζάρουν και φροντίζω να αναπτύξω μια μοναδική οπτική γλώσσα, πέρα από το γίγνη και το κοσμικό υπάρχει ήδη αρκετό από αυτό στον κόσμο μας. Για μένα είναι τεράστια η διαφορά ανάμεσα στο "γυμνός" και στο "γδυτός". Κάποιος αισθάνεται Εγγυμνωμένος όταν βρεθεί σε ευάλωτη κατάσταση. Το γυμνό είναι πάντα ντυμένο. Ντυμένο με ανοφορές από την ιστορία της τέχνης, σε τρόπο ώστε να είναι αδύνατον σχεδόν να δραστηριώσει. Το γυμνό για το οποίο ενδιαφέρομαι εγώ παρουσιάζει μια εσωτερική δύναμη και εμπιστοσύνη που σε αποτρέπει να "νιώθεις γυμνός". Είναι κάτι που μπορείτε να το δείτε στις φυσικές στάσεις των σωμάτων και στη βέβαιη ματιά των ανθρώπων που φωτογραφίζω».

στηματική σύγχυση με θλιβερές συνέπειες για το θολωμένο λογικό. Οι φιλόσοφοι προτιμούσαν να μη μιλάνε για όσα δεν μπορούσαν να αποδειχθούν. Οι γνωστές εξαιρέσεις στην ιστορία της φιλοσοφίας επιβεβαιώνουν τον κανόνα».

Το «Ερώτας. Ένα απειθαρχο συναίσθημα» αποτελεί ένα πανόραμα των διαφορετικών θεωριών περί έρωτος στο πεδίο της ιστορίας, της βιολογίας, της χημείας και της φιλοσοφίας. Ξεκινά από την αυγή της ανθρωπότητας στην Πλειστόκαινο περίοδο, περνά από τον Δαρβίνο και τις «σπουδές φύλου», για να οδηγηθεί στο «εγωιστικό γονίδιο» του Ντόκινς και τα ευρήματα της εξελικτικής ψυχολογίας. Το τελικό συμπέρασμα, εδώ, είναι ότι ο έρωτας, εκτός από «απειθαρχο συναίσθημα», είναι και μια άσκοπη πολυτέλεια από βιολογική και εξελικτική άποψη. «Μια πράξη δίχως σημασία, καθώς μπορούμε να την επαναλαμβάνουμε στο διηκεές», σύμφωνα με έναν αφορισμό του Αλφρέντ Ζαρί που ανθολογείται στις σελίδες του... ομόαιμου βιβλίου «Οι φιλόσοφοι και ο έρωτας». Δεν είναι τυχαίο, μάλιστα, που και τα δύο βιβλία εστιάζουν την προσοχή τους σε κοινά ερωτοφιλοσοφικά εδάφια, όπως στο «Συμπόσιο» του Πλάτωνα.

Στο κεφάλαιο «Βλέπω κάτι που δεν βλέπεις», ο Ρίχαρντ Ντάβιντ Πρεχτ γράφει για τους «σφαιρικούς ανθρώπους» που διηγείται ο Πλάτωνας στο «Συμπόσιο» διά στόματος Αριστοφάνη. «Στην αρχή υπήρχαν τρία φύλα. Το ανδρικό φύλο προήλθε από τον Ήλιο, το γυναικείο καταγόταν από τη Γη. Το πιο ολοκληρωμένο ωστόσο είχε έρθει από τη Σελήνη, ένα ον σε σχήμα σφαίρας, πλασμένο μισό ανδρικό και μισό γυναικείο. Οι σφαιρικοί άνθρωποι ήταν τέλειοι. Είχαν τεράστια δύναμη και σθένος κι έκαναν επίσης σπουδαίες σκέψεις. Τους ήρθε, λοιπόν, η ιδέα να ανοίξουν ένα δρόμο προς τον ουρανό για να επιτεθούν στους θεούς. Ο Δίας, ο πατέρας των θεών, ένωσε την υποχρέωση να δράσει προκειμένου να προλάβει τα χειρότερα για τον κόσμο των θεών. "Τώρα, λοιπόν", είπε, "θα τους κόψω στα δύο, κι έτσι θα γίνουν πιο αδύναμοι, αλλά συγχρόνως πιο χρήσιμοι, αφού θα πολλαπλασιαστούν". Ο Δίας έκοψε βιαστικά τους σφαιρικούς ανθρώπους στα δύο σαν καρπούς. Οι άνθρωποι, λοιπόν, βαδίζουν έκτοτε χωρισμένοι σε άνδρες και γυναίκες, αναζητώντας με νοσταλγία το άλλο τους μισό. Αυτή η εσωτερι-

κή ορμή των δύο μισών για το άλλο φύλο ονομάζεται έρωτας».

Για την Οντ Λανσλέν και τη Μαρί Λαμονιέ τα πράγματα χειροτερεύουν όταν ο έρωτας αποχωρεί. «Τι είναι αυτό που μας προκαλεί την αίσθηση της ανεπανόρθωτης καταστροφής, της απόλυτης ταραχής που μπορεί να οδηγήσει μέχρι και στο θάνατο όταν χάσουμε τον αγαπημένο μας;» αναρωτιούνται. «Το άπειρο της ερωτικής απογοήτευσης είναι βαθιά αιωνιτικό. Ισως, τελικά, η μόνη εξήγηση παρέχεται από τη θεωρία του Πλάτωνα, σύμφωνα με την οποία τα όσα ζήσαμε κατά τη διάρκεια μιας ημέρας, μιας εβδομάδας ή δέκα χρόνων είχαν στόχο να μας προσφέρουν μια γεύση της αιωνιότητας. Ετσι, όχι απλώς νιώθουμε ότι πέφτουμε από τα σύννεφα, αλλά είμαστε εντελώς χαμένοι, ενώ περισσότερο κι από την ίδια τη ζωή χάνουμε το λόγο ύπαρξής μας». Η σχέση των φιλοσόφων με τον έρωτα χαρακτηρίζεται συχνά από έντονο μισογυνισμό, υπογραμμίζουν οι δύο συγγραφείς. Στη λίστα περιχομένων του βιβλίου τους, άλλωστε, «Φιγουράρον» μόνο δύο γυναικεία ονόματα: της Χάνα Αρεντ και της Σιμόν ντε Μπอบουάρ, που υπήρξαν ερωτικές σύντροφοι και μούσες των φιλοσόφων Μάρτιν Χάιντεγκερ και Ζαν-Πολ Σαρτρ.

Το «Οι φιλόσοφοι και ο έρωτας» θα μπορούσε κάλλιστα να τιτλοφορείται «Οι φιλόσοφοι εναντίον του έρωτα». Αρκεί μια περιήγηση στις σελίδες για να αναδυθεί η έντονη

Οι άνδρες επιλέγουν με βάση τα χαρακτηριστικά που συμβολίζουν τη γονιμότητα. Οι γυναίκες προτιμούν τους λίγο μεγαλύτερους, ευκατάστατους, ισχυρούς, υγιείς και δυνατούς άνδρες.
Ταυτόχρονα, ζητούν και έναν βιολογικά αδιανόητο άνδρα, πιστό και καλό πατέρα και έρμαιο της τεστοστερόνης του, από όλες ποθητό και παράτολμο!

καχυποψία (σε βαθμό... αντιπάθειας) που έτρεφαν πολλοί φιλόσοφοι για τον έρωτα αλλά και για τις γυναίκες. Για τον ρωμαίο ποιητή και φιλόσοφο Τίτο Λουκρήτιο όταν ένας εραστής «κατακτήσει» την ερωμένη του, η μύχια ανησυχία του, αυτή που τον κατατρώνει, δεν ανακουφίζεται διόλου. Αντίθετα, η σεξουαλική και συναισθηματική εγγύτητα σφίγγει τους δεσμούς, καθιστώντας τον ακόμη πιο εξαρτημένο από την εκλεκτή της καρδιάς του. «Είναι σίγουρα η μοναδική περίπτωση όπου όσο περισσότερο κατέχουμε τον άλλο τόσο η καρδιά μας καίγεται από ολέθρια επιθυμία» έγραψε ο Λουκρήτιος πριν από αιώνες σε ένα (διηλεκώς σύγχρονο) κείμενο.

«Ο ποιητής αναζητά την αιτία που σπρώχνει τους ερωτευμένους να υπερβούν τα όρια και ως ένα βαθμό τη βρίσκει» επισημαίνουν οι δύο συγγραφείς. «Ο λόγος για τον οποίο οι εραστές παραδίδονται χωρίς περιορισμούς, χιμούν αδιάκοπα ο ένας πάνω στον άλλο, δεν ακούν καμία συνετή συμβουλή, "υπερβάλλουν" με όλη τη σημασία της λέξης, είναι ότι αγνοούν το μοχθηρό μυστικό του έρωτα: το λατρεμένο "είδωλο" δεν υφίσταται. Το αντικείμενο του έρωτα δεν είναι παρά αντανάκλαση ανύπαρκτων προτερημάτων».

Ποια είναι, όμως, τα κριτήρια επιλογής ερωτικών συντρόφων, έστω και αν ανταγκλούν ανύπαρκα προτερήματα που μόνο οι ερωτευμένοι... επινοούν; Στο «Έρωτας - Ένα

Τι ερωτευόμαστε;

Όλοι έχουμε ένα πρότυπο ιδανικού συντρόφου, κρυμμένο βαθιά στο υποσυνείδητό μας. Πώς, όμως, διαμορφώνεται αυτό το πρότυπο; Τρεις παράγοντες, κυρίως, συμβάλλουν στη δημιουργία του:

* Εμφάνιση

Πολλοί ερευνητές εικάζουν ότι έχουμε την ενδόμυχη τάση να αποζητούμε ερωτικούς συντρόφους που μας θυμίζουν τους γονείς μας (τα συμπλέγματα του Οιδίποδα ή της Ηλέκτρας, σύμφωνα με την ψυχανάλυση). Κάποιοι υποστηρίζουν ότι η τάση αυτή οδηγεί ορισμένους να αποζητούν ερωτικούς συντρόφους που τους θυμίζουν τον ίδιο τον εαυτό τους. Για να το αποδείξει, ο Ντέιβιντ Πέρετ, καθηγητής γνωστικής ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο St. Andrews της Σκωτίας, έκανε ένα πείραμα: επεξεργάστηκε και μοντάρισε ψηφιακά τα πρόσωπα των εθελοντών στη θέση των προσώπων των γυναικών που εικονίζονταν στις φωτογραφίες. Μετά έβαλε καθέναν να επιλέξει από μια σειρά φωτογραφιών εκείνη που θα του φαινόταν περισσότερο ελκυστική. Οι περισσότεροι επέλεξαν τη φωτογραφία με τα χαρακτηριστικά τους - χωρίς να αντιληφθούν την ομοιότητα.

* Προσωπικότητα

Όπως και στο ζήτημα της εμφάνισης, οι επιστήμονες εικάζουν ότι οι προτι-

μώσεις μας στρέφονται προς εκείνον ή εκείνη που θυμίζουν -αναλόγως του φύλου- τους γονείς μας. Πιο διευρυμένα: πρόσωπο που ήταν κοντά μας στην παιδική ηλικία. Τα συγκριτικά -και καθοριστικά- τεστ γίνονται στους τομείς της προσωπικότητας, της αίσθησης του χιούμορ, σε αυτά που του/της αρέσουν ή τα αντιπαθεί κ.λπ.

* Φερομόνες

Οι «στρατηγικοί της επιθυμίας» δίνουν τη δική τους βιοχημική απάντηση στο τι μας κάνει να ερωτευόμαστε. Τα χημικά παραγόμενα στους σεξουαλικούς αδένες του ανθρώπινου σώματος ανακαλύφθηκαν το 1986 από αμερικανούς επιστήμονες του Chemical Senses Center στη Φιλαδέλφεια και συναδέλφους τους σε ερευνητικό κέντρο της Γαλλίας. Ανίχνευσαν τις φερομόνες στον ιδρώτα και απέδειξαν ότι η οσμή του παίζει σημαντικό ρόλο στην ερωτική έλξη. Στο πείραμα που διεξήγαγαν, μια ομάδα γυναικών μύρισε τα ιδρωμένα φανελάκια διαφόρων ανδρών και καθεμία έπρεπε να επιλέξει εκείνο που την «τραβούσε» περισσότερο. Όπως συμβαίνει και στο ζωικό βασίλειο, οι περισσότερες διαλέξαν το φανελάκι του αρσενικού του οποίου το ανοσοποιητικό σύστημα ήταν τελείως διαφορετικό από το δικό τους.

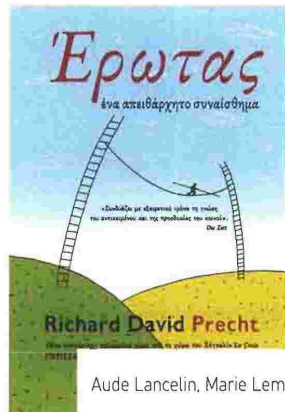
COSMOPOLIS

ΖΩΗ ΣΕ ΚΑΡΕ

απείθαρχο συναίσθημα», ο συγγραφέας αναφέρεται σε μια έρευνα που διεξήγαγε ο αμερικανός κοινωνικός ψυχολόγος και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Οστιν, Ντέιβιντ Μπας, συγκεντρώνοντας αριθμούς, στατιστικές και γεγονότα που αφορούν τις ερωτικές επιλογές παγκοσμίως. Επί σειρά ετών έκανε δημοσκοπήσεις σε άτομα και των δύο φύλων, από 30 διαφορετικούς πολιτισμούς, θρησκείες και ηλικιακές βαθμίδες, ρωτώντας τι επιθυμούσαν από το αντίθετο φύλο. Η έρευνα, που δημοσιεύθηκε το 1989, αποτελεί μέχρι σήμερα το πληρέστερο σώμα δεδομένων που αναφέρεται στα κριτήρια επιλογής ερωτικών συντρόφων παγκοσμίως, και ειδικότερα στο με ποιον θα ήθελαν να προχωρήσουν σε μακροβιότερη σχέση. «Το πόρισμα» επισημαίνει ο συγγραφέας «επιβεβαίωσε την αρχική υπόθεση του Μπας: Δεν έχει σημασία αν κάποιος ζει στον πολικό κύκλο ή σε μια σκηνή στην έρημο – οι ανθρώπινες προτιμήσεις είναι παντού ίδιες. Διαφέρουν μόνο μεταξύ των φύλων».

Για τους άνδρες αυτό σημαίνει ότι επιλέγουν σύμφωνα με το κριτήριο της «προσαρμοστικότητας». Επιζητούν έναν εξαιρετικά καλό στόχο για τα γονιδιά τους: «Οι άνδρες θέλουν γυναίκες νέες, όμορφες, με γεμάτα, σαρκώδη χείλη και λεία, σφριγηλή επιδερμίδα, θέλουν διαυγή μάτια, λαμπερά μαλλιά, καλό μυϊκό τόνο, αρμονική κατανομή του σωματικού λίπους, ανάλαφρο βάδισμα, εκφραστικό πρόσωπο και υψηλά επίπεδα ενεργητικότητας. Γιατί όλα αυτά, βέβαια, ένα πράγμα συμβολίζουν προπάντων, τη γονιμότητα. Δεν έχει σημασία πού ζουν και τι ηλικία έχουν. Κατά βάση, όλοι οι άνδρες λειτούργουν με τον ίδιο τρόπο».

Και οι γυναίκες τι έχουν να απαντήσουν σ' αυτό; Το αποτέλεσμα της έρευνας του Ντέιβιντ Μπας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον: οι γυναίκες προτιμούν τους λίγο μεγαλύτερους, ευκατάστατους και ισχυρούς, υγιείς και δυνατούς άνδρες. «Αυτή είναι η απλή και ευκολονόητη πλευρά» γράφει ο Πρεχτ. «Ταυτόχρονα, οι γυναίκες αναζητούν ένα παράδοξο: έναν άνδρα πιστό και καλό, που να φροντίζει

Aude Lancelin, Marie Lemonnier

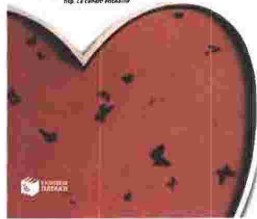
ΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΚΑΙ Ο ΕΡΩΤΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΩΚΡΑΤΗ

ΣΤΗ ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΟΒΟΥΑΡ

«Ενα φιλολογικό βιβλίο που συνδέει τον σοφιστικό ηρώτα με τη φιλοσοφική πρόταση»

της Λεωνορέ Μουζού

«Οι φιλόσοφοι και ο έρωτας: Από τον Σωκράτη στη Σιμόν ντε Μπобουάρ»

Συγγραφείς: Aude Lancelin - Marie Lemonnier

Μετάφραση: Ελπίδα Λουπάκη

Σελίδες: 295 - Εκδόσεις: Πατάκη

«Έρωτας - Ενα απείθαρχο συναίσθημα»

Συγγραφέας: Richard David Precht

Μετάφραση: Χαράλαμπος Κορβουίνης

Σελίδες: 351 - Εκδόσεις: Πατάκη

τα παιδιά και επίσης έρμαιο της τεστοστερόνης του, από όλες ποθητό και παράτολμο. Ο άνδρας αυτός, βέβαια, δεν υπάρχει, είναι –βιολογικά τουλάχιστον– αδιανόητος».

Τα ίδια πάνω-κάτω έλεγε και ο Νίτσε σχεδόν δύο αιώνες πριν. Οι απόψεις του γερμανού φιλοσόφου για το ρόλο των δύο φύλων αναπτύσσονται διεξοδικά στο βιβλίο «Οι φιλόσοφοι και ο έρωτας». Στο επίπεδο της σεξουαλικότητας και του έρωτα ο «στοχαστής με το πυκνό μουστάκι» υποστήριζε την ύπαρξη μιας βαθιάς διαφοράς στον τρόπο προσέγγισης και στα βιώματα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Μάλιστα, σύμφωνα με τον ίδιο, η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται σε μια εξορισμού αθεράπευτη ανισότητα. «Ο άνδρας κατακτά, ενώ η γυναίκα δίνεται», σχολιάζουν οι δύο συγγραφείς. «Πρόκειται για τον σκληρό νόμο των δύο φύλων. Ομως αυτό το "δόσιμο" γίνεται, στην πράξη, με κάποιο "αντάλλαγμα" που εξασφαλίζει και στη γυναίκα κάποιον έλεγχο. "Προσποιούμενη το εύθραυστο μπιμπελό που ακόμη και ένας κόκκος σκόνης θα μπορούσε να βλάψει", η γυναίκα αμύνεται ενάντια στο σθένος και το "δικαίωμα του ισχυρότερου". Η δύναμη της γυναίκας έγκειται ακριβώς στην αδυναμία της φύσης της. Χάρη στη γοητεία που ασκεί και στον πρωταρχικό ρόλο ως μητέρα, ξανακερδίζει το πλεονέκτημα. Για τη γυναίκα, "ο άνδρας είναι το μέσο, ο σκοπός είναι πάντοτε το παιδί" δηλώνει ο Ζαρατούστρα».

«Η δική μου πρόταση»... αντιλέγει ο Ρίχαρντ Ντάβιντ Πρεχτ στις σελίδες του δικού του βιβλίου, «είναι ότι αυτός ο πόλεμος δεν υφίσταται καν. Τα γονιδιά μας δεν είναι τόσο μονοκόμματα εγωιστικά, όπως συχνά εικάζεται. Μας χειραγωγούν επίσης πολύ λιγότερο από όσο ισχυρίζονται οι εξελικτικοί ψυχολόγοι. Πιθανόν το γενετικό υλικό μας να έχει τρόπον τινά το μικρόβιο του πολιτισμού. Οι δικές μας επιθυμίες τουλάχιστον έχουν τόσο πολιτισμική όσο και βιολογική σφραγίδα. "Όσο ψηλότερα ανεβαίνουμε στην κλίμακα των οργανισμών" έλεγε ο ρώσος φιλόσοφος Βλαντιμίρ Σολόβγιεφ από τα τέλη του

«Αφού οι φιλόσοφοι όρισαν τον άνθρωπο με βάση τη λογική του, ο έρωτας ήταν ένα απύχημα, μια συναισθηματική σύγχυση με θλιβερές συνέπειες για το θολωμένο λογικό. Οι φιλόσοφοι απέφευγαν να μιλάνε για όσα δεν μπορούσαν να αποδειχθούν. Οι γνωστές εξαιρέσεις στην ιστορία της φιλοσοφίας επιβεβαιώνουν τον κανόνα».

COSMOPOLIS

ΖΩΗ ΣΕ ΚΑΡΕ

19ου αιώνα "τόσο μικρότερη γίνεται η αναπαραγωγική ικανότητα, τη στιγμή που η δύναμη της σεξουαλικής έλξης αυξάνεται". Το σεξ είναι κάτι παραπάνω από αναπαραγωγή γονιδίων! Αν ήταν μόνο αυτό, τότε το σεξουαλικό ενδιαφέρον των γυναικών πέραν της αναπαραγωγικής ηλικίας θα έπρεπε να εξαφανίζεται. Αρα μάλλον δεν ισχύει ότι τα γονίδια μας πιέζουν να κάνουμε σεξ. Διότι τι είναι αυτό που μας πιέζει μόλις χαθεί η αναπαραγωγική μας ικανότητα;»

Σε αυτό, όπως και σε άλλα παρεμφερή ερωτήματα, επιχειρήσαν να απαντήσουν οι δέκα φιλόσοφοι που αναθολογούνται στο βιβλίο των Οντ Λανολέν και Μαρί Λεμονιέ. Οι σκέψεις, οι απόψεις και το θεωρητικό υπόβαθρο αυτών των «τιπάνων της σκέψης» συνδέονται στενά με την ερωτική τους ζωή, προσφέροντας μια καινοτόμο προσέγγιση στο έργο τους. «Ήταν άραγε απαραίτητο να αναμειξουμε τη φιλοσοφική τους σκέψη με τα περίφημα "μικρά μυστικά της κρεβατοκάμαράς τους;» αναρωτιούνται με χιούμορ οι δύο συγγραφείς και συμπεραίνουν: «Για να πούμε την αλήθεια, κάτι τέτοιο μας φάνηκε τόσο αυτονόητο, που το ερώτημα δεν χρειάστηκε καν να τεθεί. Ο στοχασμός για τον έρωτα γράφεται με το ίδιο το αίμα των φιλοσόφων, με τις προσωπικές τους αδυναμίες, με τις νευρώσεις τους, με τις ερωτικές τους επιτυχίες, και αυτό είναι που του προσδίδει ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα και ενδιαφέρον».

Ενώ ο έρωτας για τον Πλάτωνα είναι η πύλη για την αιωνιότητα, για τον Τίτο Λουκρήτιο αποτελεί θανάσιμη παγίδα. Αν για τον πρώτο υπαρκτός φιλόσοφος Σόρεν Κίρκεγκορ συνιστά την πρόκληση ολόκληρης της ύπαρξής μας, για τον πιστό οπαδό της ηδονιστικής φιλοσοφίας Μισέλ ντε Μοντέν είναι ένα παιχνίδι όπου οτιδήποτε καθυστερεί την κορύφωση της ηδονής την επαυξάνει. Γνωστός για τον αθεϊστικό πεισιμισμό του, ο Αρθουρ Σοπενάουερ έβλεπε τον έρωτα σαν ύπουλο τέχνασμα του σεξουαλικού εστίκου. Όσο για τον εμπνευστή του Ρομαντισμού, Ζαν-Ζακ Ρουσό, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα στοχαστή του οποίου το φιλοσοφικό σύστημα είναι αλληλένδετο με τις προσωπικές νευρώσεις. Δεν ήταν ο μόνος, άλλωστε.

Η ερωτική ζωή των συναδέλφων του, όπως αποκαλύπτεται στις σελίδες του βιβλίου «Οι φιλόσοφοι και ο έρωτας», παρουσιάζει πολλές ομοιότητες. Όλοι έζησαν ειδήλεια, τρελούς έρωτες, αλλά και βασανιστικές εμπειρίες. Γνώριζαν μεγάλες χαρές και μεγάλη θλίψη.

Δείτε

«Επικίνδυνες σχέσεις» («Dangerous liaisons», σκην. Stephen Frears - 1988)

Η διεστραμμένη μαρκισιά Ιζαμπέλ ντε Μερτέγι, η πρώην εραστής της υποκόμης Σεμασιέν ντε Βαλμόν και η αφελής και αθώα μαντάμ ντε Τουρβέλ ξεδιπλώνουν έρωτες, πάθη, σκάνδαλα, προδοσία και εκδίκηση λίγο πριν από τη Γαλλική Επανάσταση. Από το κλασικό μυθιστόρημα του Σοντερλός ντε Λακλό, με εξαιρετική ερμηνευτική τριάδα: Γκλεν Κλόουζ, Τζον Μάλκοβιτς και Μισέλ Φάιφερ.

«Αγάπη είναι...» («Love actually», σκην. Richard Curtis - 2003)

Η ερωτική ζωή οκτώ διαφορετικών ζευγαριών στη διάρκεια ενός μήνα. Χιουμοριστικός φόρος τιμής στο αρχαιολογικό συναίσθημα, με πλειάδα γνωστών ηθοποιών. Ανεπανάληπτη η ερωτική εξομολόγηση του Κόλιν Φερθ («Ο λόγος του βασιλιά»), μπροστά σε όλο το σόι και τους γείτονες της αγαπημένης του.

«Μια πορνογραφική σχέση» («Une liaison pornographique», σκην. Frederic Fonteyne - 1999)

Ένας άνδρας και μια γυναίκα που αποζητούν την ηδονή του εφήμερου έρωτα γνωρίζονται μέσα από μια αγγελία περιοδικού απλώς και μόνο για να κάνουν σεξ στο δωμάτιο ενός ξενοδοχείου. Μια μέρα εκείνη του ζητά να κάνουν κάτι διαφορετικό: απλό, ανθρώπινο έρωτα. Κάτι που θα αλλάξει για πάντα τη ζωή τους.

Συμπέρασμα: Τα φιλοσοφικά κείμενα περί έρωτος είναι στην πραγματικότητα βαθιές εξομολογήσεις. Ο Κίρκεγκορ ήταν, σύμφωνα με τις δύο συγγραφείς, απόκληρος της ηδονής, ανίκανος να αφηθεί ελεύθερος χωρίς να αυτοπεριορίζεται αδιάκοπα, ένα πραγματικό αντι-Viagra για τον εαυτό του. Ο Σοπενάουερ δεν έπαψε σε όλη του τη ζωή να παραπονιέται για τους πνιγηρούς βάλτους στους οποίους τον παρέσυρε «η σκύλα η σεξουαλικότητά του», ενώ ο Καντ θεωρούσε ότι μέσω της σεξουαλικής πράξης το άτομο «υποβιβάζεται σε επίπεδο κατώτερο κι από των ζώων». Και ο Λουκρήτιος, πολλούς αιώνες πριν, υποστήριζε πως ο έρωτας είναι ένα «απόστημα που φουντώνει, γίνεται ένα με το σώμα, και μέρα τη μέρα η παραφορά μεγαλώνει».

Στον αντίποδα βρίσκονται φιλόσοφοι όπως ο Μοντέν, ο Χάιντεγκερ ή ο Σαρτρ, που γεύθηκαν με βουλιμία τις χαρές του έρωτα. Ο Μισέλ ντε Μοντέν έζησε «μια έκλυτη ζωή, πα-

ραδομένος στις εταιρίες, αθροίζοντας κατακτήσεις, ανακουφίζοντας παντρεμένες, συνεχίζοντας αυτό τον ξέφρενο βίο πολλά χρόνια μετά το γάμο του». Ο αμφιλεγόμενος (λόγω του ενεργού ρόλου του στο ναζιστικό καθεστώς) Μάρτιν Χάιντεγκερ «περιπλανιόταν από τις δροσερές φοιτητρίες του μέχρι τις νεαρές κοσμικές κυρίες αναζητώντας την αλήθεια για το Είναι». Όσο για το ζεύγος Σαρτρ-Μποβουάρ, «από τη γέννηση της σχέσης τους θα εφαρμόσουν το περίφημο σύμφωνο σεξουαλικής και συναισθηματικής ελευθερίας, το οποίο πρόκειται να σκανδαλίσει τόσο τους συνδρομητές της εφημερίδας "Le Figaro" τη δεκαετία του '50. Σύμφωνα με τον Σαρτρ την ορολογία, όπως μεταφέρεται από την Μποβουάρ: "Μεταξύ μας, μου εξήγησε, υπάρχει ένας αναγκαίος έρωτας. Καλό θα είναι να βιώνουμε και τυχαίους έρωτες».

Στην καρδιά της ζωής βρίσκεται η επαφή μεταξύ των δύο φύλων, που αποτελεί την πλέων πρωτόγονη και αθώα έκφρασή της, γράφουν οι δύο γαλλίδες συγγραφείς. Και προσθέτουν με νόημα: «Κατά τη μακρά πορεία της ιστορίας, η σεξουαλικότητα, η οποία στην αρχαία Ελλάδα μνημόνυταν μέσω της διονυσιακής λατρείας και της τέχνης, κατέληξε αμάρτημα για τους ανθρώπους. Ο χριστιανισμός, αναλύει στη "Χαραυγή" ο Νίτσε, κατάφερε να μετατρέψει τον Έρωτα και την Αφροδίτη "σε καταθρόνιους δαίμονες και πνεύματα απατηλά, έτσι ώστε κάθε σεξουαλική διέγερση να δημιουργεί στη συνείδηση των πιστών τύψεις στα όρια του μαρτυρίου". Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός χτίστηκε, λοιπόν, πάνω στα απωθημένα ένστικτα».

Σύμφωνα με τον Ρίχαρντ Ντάβιντ Πρεχτ, ο έρωτας δεν είναι τα πάντα στη ζωή. Χωρίς έρωτα, όμως, όλα είναι ένα τίποτα! «Για κάποιους ο έρωτας είναι τραγικός ως το μεδούλι, ένα αιώνιο παράδοξο, ένας εσαεί ανεκπλήρωτος πόθος» γράφει στο επίλογο του βιβλίου του. «Για άλλους, πάλι, όλα είναι πολύ πιο απλά. Όπως άλλωστε γνωρίζουν προ πολλού χάρη στους οδηγούς συμβουλών, τα πράγματα στον έρωτα είναι κατά βάση πανεύκολα. Να δείχνετε στο σύντροφό σας περισσότερο σεβασμό, να βεβαιώνετε συχνότερα για τον έρωτά σας, μη δίνετε χτυπήματα κάτω από τη μέση όταν μαλώνετε, αλλάζετε τότε πότε ερωτική στάση, να ζείτε μαζί με τον άλλο μια μικρή περιπέτεια σε τακτική βάση και, φυσικά, χαρίζετε στη γυναίκα σας πού και πού λουλούδια... Για όσα δεν μπορούμε να μιλάμε στον έρωτα, καλύτερα να σωπαίνουμε».